

6. prosince 2011, Praha

Pojištění environmentálních rizik

Denis Vrána

OBSAH

- > Legislativní úvod
- > Řešení Chartis
- > Případy škod

Legislativní úvod

Legislativa

Občanský zákoník 140/1961 Sb.

§ 415: každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

definuje základní pojmy jako jsou zejména „životní prostředí“, „znečišťování životního prostředí“, „poškození životního prostředí“ a „ekologická újma“

§ 17 Každý je povinen, především opatřeními přímo u zdroje, předcházet znečišťování nebo poškození životního prostředí a minimalizovat nepříznivé důsledky své činnosti na životní prostředí

Doplňující legislativa

Z č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), Z č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, Z č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)...

Legislativa

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

- > implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí do českého právního řádu
- > účinnost 17/8/2008 (zpoždění oproti plánovanému 30/4/2007)
- > dozorový orgán – MŽP, ČIZP
- > „finanční“ odpovědnost – objektivní s možností liberace
- > řeší odpovědnost ke složkám životního prostředí, které nejsou předmětem vlastnictví

Zákon upravuje práva a povinnosti osob při předcházení ekologické újmě a při její nápravě, došlo-li k ní nebo hrozí-li bezprostředně na chráněných druhích volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin, na přírodních stanovištích vymezených tímto zákonem, na vodě nebo půdě

Principy

- > Princip **prevence** (předcházet škodám na životním prostředí je šetrnější a účinnější, následná náprava není vždy možná)
- > Princip „**znečišťovatel platí**“ (provozovatel rizikových činností hradí škody a jejich nápravu)
- > Princip **naturální restituce** (upřednostňují se nápravná opatření před peněžní náhradou)

Legislativa

Znečišťovatel – definován provozní činností v příloze č. 1 zákona

- jedná se o právnické osoby a podnikající fyzické osoby
- rizikové činnosti z hlediska životního prostředí

- Zařízení podléhající integrovanému povolení (76/2002 Sb.),
- Podléhající souhlasu k využívání, odstraňování, sběru, výkupu odpadů (185/2001 Sb.),
- Vypouštění odpadních vod do povrchových/podzemních vod (254/2001 Sb.),
- Čerpání znečištěných podzemních vod s následným odváděním do povrchových/podzemních vod (254/2001 Sb.),
- Odběr povrchových/podzemních vod (254/2001 Sb.),
- Vzdouvání/akumulace povrchových vod (254/2001 Sb.),
- Čerpání povrchových nebo podzemních vod za účelem získání tepelné energie (254/2001 Sb.),
- Stacionární zdroje znečišťování ovzduší (86/2002 Sb.),
- Zacházení se závadnými látkami (254/2001 Sb.),
- Nebezpečné chemické látky a přípravky, biocidní přípravky a přípravky na ochranu rostlin (356/2003 Sb., 326/2004 Sb., 120/2002 Sb., podle zákona 258/2000 Sb.),
- Přeprava nebezpečných chemických látek a přípravků (např. 266/1994 Sb., RID, ADR),
- Geneticky modifikované organismy, genetické produkty (78/2004 Sb.),
- Přeshraniční přeprava odpadů (185/2001 Sb.),
- Těžební odpad (Směrnice 2006/21/ES).

Základní pojmy

Ekologickou újmou se rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje, nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo na chráněných druzích volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin, podzemních nebo povrchových vodách, znečištěné půdě (již vzniklá či hrozící).

Preventivní opatření jsou taková opatření, která provede provozovatel v případě bezprostředně hrozící ekologické újmy (provozovatel neprodleně sdělí příslušnému orgánu informace o všech důležitých okolnostech bezprostřední hrozby ekologické újmy).

Nápravná opatření v případě vzniku zjištěné ekologické újmy je provozovatel povinen neprodleně provést veškerá proveditelná nápravná opatření a neprodleně sdělit příslušnému orgánu informaci o důležitých okolnostech vzniku ekologické újmy. Provozovatel musí vypracovat návrh nápravných opatření a předložit ho příslušnému orgánu ke schválení. Tento orgán může kdykoliv požádat provozovatele o informaci o bezprostřední hrozbě ekologické újmy.

Řízení o uložení preventivních nebo nápravných opatření zahájí příslušný orgán z moci úřední, jakmile se dozví o skutečnosti, která nasvědčuje tomu, že mohlo dojít k ekologické újmě nebo pokud bezprostředně hrozí její vznik.

Pojištění § 14

§ 14 Finanční zajištění preventivních opatření nebo nápravných opatření

(1) Provozovatel, který vykonává provozní činnost uvedenou v příloze č. 1 k tomuto zákonu, je povinen zabezpečit finanční zajištění k náhradě nákladů podle tohoto zákona (dále jen „finanční zajištění“)...

- po celou dobu provozování činnosti
- bez zabezpečení finančního zajištění nelze vykonávat činnost uvedenou v příloze č. 1

Povinné finanční zajištění v rámci EU:

- ČR, Bulharsko, Portugalsko, Španělsko, Řecko, Maďarsko, Slovensko, Rumunsko
- účinnost až po rok 2014

Pojištění § 14 – osvobození od finančního zajištění

§ 14 (3)

- na základě hodnocení rizik, že provozní činností může způsobit EÚ, jejíž náprava si vyžádá náklady nižší než 20 000 000 Kč
- náklady vyšší než 20 000 000 Kč a provozovatel je současně registrován v Programu EMAS nebo má certifikovaný systém environmentálního řízení uznaný podle souboru norem ČSN EN ISO 14000

§ 14 (4)

- provozovatel, vypouštějící odpadní vody, které neobsahují nebezpečné závadné látky nebo zvláště nebezpečné závadné látky

Aktuální legislativa – Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 295/2011 SB. o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění

ze dne 14. září 2011, účinný od 1.1.2013

- > stanoví způsob hodnocení rizik ekologické újmy a kritéria posuzování dostatečného finančního zajištění a bližší podmínky provádění a způsobu finančního zajištění k provedení preventivních opatření a nápravných opatření
- > **základní hodnocení rizik** (musí provést až na výjimky každý provozovatel v příloze č.1 zákona)
- > v případě, že počet bodů v základním hodnocení **přesáhne 50**, předpokládá se, že provozovatel svou činností může způsobit škodu převyšující 20 Mio Kč
- > **podrobné hodnocení rizik** provádí provozovatel, který v základním hodnocení přesáhl hranici 50 bodů
- > na základě detailního hodnocení rizik (přijatá a plánovaná preventivní opatření ke scénářům vzniku ekologické újmy; stanovení, zhodnocení a finanční vyčíslení nápravných opatření) se vyčíslí/odhadnou náklady na sanaci ekologické újmy – pojistitel je povinen se finančně zajistit na **výši těchto nákladů**

Aktuální legislativa – Nařízení vlády

Základní hodnocení rizika

- A. Údaje o provozovateli
- B. Z. o chemických látkách a přípravcích
z. o vodách - z. o odpadech
- C. Popis ŽP v okolí hodnoceného místa
provozní činnosti
- D. Identifikace scénářů ekologické újmy
- E. Dřívější neoprávněné zásahy, havárie
nebo ekologická újma
- F. Celkový součet bodů

Podrobné hodnocení rizika

- Podrobně rozvedené body základního hodnocení rizika
- Přijatá a plánovaná preventivní opatření ke scénářům vzniku a velikosti ekologické újmy (tech. i org. charakteru)
- Stanovení cílů nápravných opatření
- Zhodnocení vhodnosti a proveditelnosti nápravných opatření
- Finanční vyčíslení nápravných opatření

Řešení CHARTIS

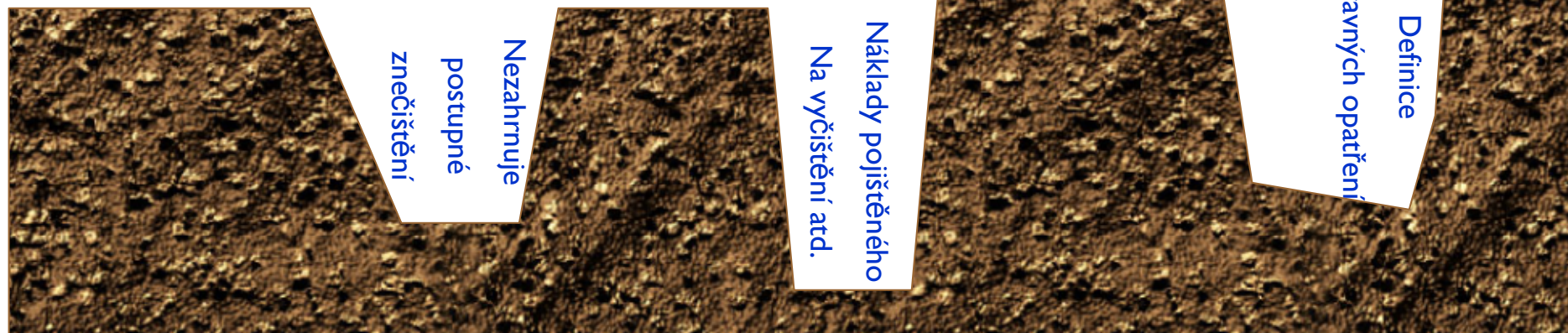
Koncept škody na životním prostředí v pojištění

Náhlé a neočekávané znečištění (S&A)

X

Postupné znečištění (Gradual pollution)

Inovativní řešení CHARTIS - EnviroPro

EnviroPro poskytuje pojištěnému pojistnou ochranu v souladu s požadavky zákona, rozšířenou navíc o další rizika v souvislosti se znečištěním

Pojištění kryje:

- > Odpovědnost za **věcnou škodu** a **škodu na zdraví** v souvislosti se znečištěním v místě pojištění i mimo něj
- > **Ekologickou újmu** dle Zákona č. 167/2008 Sb
- > **Nápravná opatření** na pojištěné lokalitě i mimo ni včetně **nákladů na opravu**
- > **Náklady právního zastoupení**
- > **Preventivní opatření**

- > Pouze nové podmínky znečištění
- > Claims made princip

Přehled krytí - EnviroPro

Nápravná opatření/
Náklady na opravu

Škody na zdraví a
majektu v místě
pojištění

Náklady na
právní
zastoupení

Ekologická újma dle
2004/35/CE

Nápravná opatření/
Vyčištění, monitoring,...

Škody na zdraví a
majektu mimo místo
pojištění

Image © 2009 DigitalGlobe
© 2009 Google
© 2009 MapIt
© 2009 AND

2°33'07.10" N 101°47'41.82" E

elev 5 m

Aug 20, 2003

Eye alt 1.34 km

Google

Výhody - EnviroPro

- > Široké možnosti dopojištění:
 - > přerušení provozu (pojištěný)
 - > připojištění přepravy
 - > historické znečištění
 - > činnost mimo místo pojištění

- > Rozsah on-site/off-site (pojištěný / 3. strana)
- > Kryje postupné i náhlé podmínky znečištění
- > Možnosti mezinárodních programů s plnohodnotným krytím
- > Pojistné krytí je plně v souladu s 2004/35/CE (167/2008 Sb.)
- > Reflektuje aktuální legislativní vývoj
- > Ekologický audit není ve většině případů vyžadován
- > Jednoduchost sjednání (*obvykle jen krátký dotazník*)
- > Zkušenosti Chartisu s likvidací environmentálních PU ve světě

EnviroPro – komu je určeno?

EnviroPro je vhodné pro širokou škálu klientů provozujících „stacionární zdroje“ znečištění:

- > výrobní a průmyslové podniky – chemický, zpracovatelský, textilní, potravinářský, gumárenský, tiskařský průmysl
- > kovovýrobní, galvanizovny, lakovny, slévárny
- > skladovací areály a technologické parky
- > podniky odpadového hospodářství
- > komerční prostory, nákupní centra, hotely
- > nemocnice, laboratoře
- > ČOV
- > realitní sektor

Příklady škod

The background is a vibrant orange with a large, semi-transparent white circle in the center. A thin white line starts from the bottom right and extends towards the top right. A dotted white line starts from the middle left and extends towards the bottom right.

Příklad č.1

Maďarské bahno MAL, Maďarsko

Popis události:

Mezinárodní společnost působící ve střední a východní Evropě v oblasti výroby a prodeje hliníku. Po vydatných deštích se prorvala hráz odkalovací laguny, během pár hodin vyteklo z nádrže až **1 000 000 m³ silně zásaditého, toxického bahna**, obsahujícího těžké kovy – kontaminována plocha o rozloze **40 km²**

Škody na životech a zdraví - 9 obětí (včetně 2 dětí), 200 osob zraněno, evakuace 900 osob,

Škody na majetku - 2 vesnice kompletně zaplaveny - domy s veškerým vybavením, úplná devastace přilehlých komunikací, zemědělské půdy

Ekologická újma - půda o rozloze 40 km² kontaminována toxickým kalem (úhyn veškerých rostlin a živočichů v kontaminované oblasti, zcela zničen život ve dvou řekách, zasažen byl až Dunaj)

Finanční náklady - spojené se zásahem policistů, hasičů a záchranných týmů

Škody:

1. Náklady na uvedení do původního stavu - obrovské finanční prostředky a čas
2. Ekologická újma - nevyčíslitelná
3. Přímé náklady na odstranění havárie – téměř **100 Mio EUR**
4. Nároky 3. stran na náhradu škod na zdraví a majetku

Příklad č.2

Drůbežárna
ČR - Jivjany

Popis události:

Letos v létě byly kontaminovány 3 jivjanské rybníky (okres Horšovský Týn) trusem z drůbežárny společnosti Česká drůbež. Příčinou havárie byl slepičí trus, který při čištění sklepů haly vodou natekl do požární nádrže za halou a následně do meliorací a do potoka. Na znečištění přišli místní rybáři – rybníky zapáchaly a na zčernalé hladině plavaly mrtvé ryby. Společnost musela okamžitě zvýšit obsah kyslíku ve vodě, i tak však uhynuly ryby a vznikla škoda v řádech desítek tisíc korun. Firma spolupracovala na zmírnění havárie, rybářům nabídla finanční kompenzaci za ryby uhynulé v důsledku nedostatku kyslíku. Zavinění ekologické havárie nakonec nebylo klasifikováno jako trestný čin, ovšem pokuta dle dostupných informací uvalena bude.

Krytí by se vztahovalo na:

1. **Odpovědnost za věcnou škodu a škodu na zdraví v souvislosti se znečištěním**
2. **Nápravná opatření na pojištěné lokalitě i mimo ni včetně**
3. **Ekologická újma dle EC 2004/35**
4. **Náklady na právní zastoupení**

Příklad č.3

Výroba potravin Portugalsko

Popis události:

Pojištěný provozuje továrnu na výrobu různých rajčatových produktů. Technologie v místě pojištění zahrnují i několik kotlů, výměníků tepla (parních/naftových), parních ohřivačů apod. Za normálních okolností je čistý kondenzát z výměníků postupně zachytáván a následně vypouštěn do kanalizace, která ústí do blízké řeky. Došlo však k prasknutí potrubí, která přiváděla naftu do výměníků a nafta kontaminovala kondenzát a postupně se dostala do blízké řeky, čímž závažně narušila životní prostředí.

V celém případě se významně angažovaly místní orgány pro ochranu životního prostředí. Aktuální odhad výše škody je 1 000 000 EUR.

Krytí se vztahovalo na:

1. **Náklady na vyčištění** kontaminovaných lokalit (v místě pojištění/mimo míst poj.)
2. Nároky 3. stran vyplývající ze **škody na zdraví / majetku**

Příklad č.4

Požár podniku na zpracování plastů ČR - Chropyně

Popis události:

V dubnu letošního roku hořel bývalý podnik Technoplastu na zpracování plastů – požár díky typu činnosti dosáhl obrovských rozměrů – likvidoval se téměř 4 dny a díky povětrnostním podmínkám se rozšířil i na okolní nemovitosti. Vzduch nasycený toxickými látkami se šířil do širokého okolí. Asi 300 osob muselo být evakuováno. Po havárii bylo okolí místa (včetně městské zástavby) pokryto popílkem.

Krytí by se vztahovalo na:

1. **Odpovědnost za věcnou škodu a škodu na zdraví v místě i mimo místo pojištění**
2. **Nápravná opatření na pojištěné lokalitě i v okolí havárie**
3. **Ekologická újma dle EC 2004/35 – zejména sanace popílku**
4. **Náklady na právní zastoupení**

Kontakt:
Ing. Denis Vrána
denis.vrana@chartisinsurance.com
tel: 234 108 356